

Digiprojekti

TAMPEREEN TEATTERIMUSEO

UUTISIA

*Veikko Sinisalo ja Sylvi
Salonen TTT:n näytelmäs-
sä Macbeth. Kuva Juhani
Riekkola.*

Toimittanut Tampereen Teatterimuseo ry

Pidäthän huolta äänestäsi?

Vahvista ja huolla ääntäsi WellO2:n avulla!

WellO2:n lämmin höyry kostuttaa ja helpottaa hengitysteiden ärsytystä vahvistaen äänihuulia ja parantaen äänenlaatua. Lisäksi, vastusta vastaan tehtävät ulos- ja sisäänhengitykset vahvistavat hengitysilhaksia tukien äänen kestävyyttä. WellO2 toimii myös ääntä lämmittelevänä työkaluna.

Lue lisää: wello2.fi

Syksyllä Tampereen Komediateatterissa!

KOMEDIA TEATTERI 30 vuotta

★★★★★ ANNELEHTO, Pappi Matti
★★★★★ HEINÄNEN SAAMAT, Eero Riihelä
★★★★★ KALLIO, Riihelä, Riihelä
★★★★★ RIIHINEN, Riihelä

KOMEDIA TEATTERI 30 vuotta

MIKKA WALTARI – JOEL ELSTELÄ
LEVÄTKÄÄ RAUHASSA, KOMISARIO PALMU
Perustuu aineisiin julkaisemattomaksi elokuvakäsikirjoitukseen

Risto Korhonen Aimo Räsänen Mikko Väismaa
Kalle Nummenmaa, Anna Haaranen, Ari Mäkelä, Jarmo Perälä, Sanna Pöyhönen, Jere Riihelä, Aina Saksela

Ohjoo Pami Rajala Käsikirjoittanut Mikko Waltari & Joel Elstelä
Luvut: Oskari Lehtinen, Pasi Lehtinen, Kalle Saksela, Lehtinen, Risto Korhonen, Aimo Räsänen, Mikko Väismaa, Jarmo Perälä, Sanna Pöyhönen, Jere Riihelä, Aina Saksela

Kantaesitetty Tampereen Komediateatterissa syksyllä 2021

TAMPEREEN KOMEDIATEATTERI Lapintie 3a, 33100 Tampere puh. 0207 288 388 komediateatteri.fi lippu.fi

MIETTÖMÄSTI Stand Uppia!

Niko Kivelä, Mikko Väismaa, Mika Eltonvää, Anitta Ahonen ja Arimo Mustonen sekä All Female Panel!

Alustajan ja salustajan

Jukka Puotila show

Pete Poskiparta Mentalisti 3.0

KAULEKO TAMPERE?
OMITTAUSSHOW

Arvoisat tamperelaiset teatterin ja kulttuurin ystävät

Lähestyn Teitä kertomalla hankkeesta digitaalinen teatterimuseo Tampereelle.

Hanke on käynnistetty vuonna 2016, kun Tampereen Teatterimuseo ry perustettiin Eino-Klubin jäsenten keskuudessa. Perustajat ovat tamperelaisista teattereista eläkkeelle jääneitä alan ammattilaisia, lipunmyyjistä johtajiin ja kaikkia siltä väliltä, joten tietoa lajista löytyy yllin kyllin!

Museohankkeen tarkoituksena on kertoa tamperelaisen teatterin syntyhistoriasta kaikille, jotka siitä ovat kiinnostuneita. Samalla valotetaan sitä miten teatteritoiminta on matkan varrella kehittynyt ja Tampere saavuttanut Teatteripääkaupunki-maineen.

Iso ja tärkeä osuus kehityksessä on tamperelainen teatteriopetus, sen kehitys ja laajentuminen aina yliopistotasolle asti.

Teatteri on laaja-alainen taidemuoto ja sen rinnalla tasavertaisena kulkee monia taiteen aloja kuten kirjallisuus, musiikki, kuvataide, pukutaide, sirkus ja tanssi.

Museohanke on ollut työn alla jo vuodesta 1960, jolloin Olavi Veistäjän ja teatterimuseotoimikunnan ehdotus Tampereen Teatterimuseosta meni läpi Tampereen kaupunginhallituksessa, ja museo perustettiin vuonna 1961. Silloisen toimikunnan muodostivat Olavi Veistäjä, Jenny Matinaho, Simo Tavaste, Paavo Rosman, Eino Salme-lainen sekä sihteeri Kirsti Hakkarainen. Tämän todella vaikutusvaltaisen ryhmän pitkäjänteinen työ kuitenkin hiipui, koska Tampereen kaupungin puolelta ei löytynyt hankkeelle aktiivista ja osaavaa vetäjää.

Kaupunki myönsi hankkeelle heti alussa isot toiminta-avustukset, mutta sekään ei auttanut.

Kun hanke hiipui, otti Helsinki yliotteen ja perusti Suomen Teatterimuseon vuonna 1962. Museo on laaja ja antaa vahvan kuvan koko maan teatterikentästä. Eli näin hyvä idea ja ajatus vietiin pääkaupunkiin.

Nyt on kysymys alueellisesta ja paikallisesta Tampereen Teatterimuseosta, joka saa kodin digi-alustalle tamperelaisin voimin. Hanke on nykyaikainen ja tuo omalla persoonallisella tavallaan kiinnostuneille tietoa tamperelaisesta teatterimaailmasta. Osa palveluista on ilmaisia ja osalle tulee pieni käyttömaksu. Sisältöä, jonka tekijöitä tulee ajan mittaan olemaan useita kymmeniä, esitellään kuvin, tekstein ja videoin.

Kunnioittaen

Esko Raipia
teatterineuvos

Teatterimuseo

teatterikasvatuksen syventäjänä

Leo Levanen

Teatteritaiteen merkittävä kehittäjä Konstantin Stanislavski on osuvasti todennut, että suuri taide edellyttää suurta sanomaa, suurta taiteilijaa ja suurta yleisöä. Pitkälle retoriikan periaatteiden mukaisesti sanoman ja sen ilmaisun, esittämisen vakuuttavuus ja vaikuttavuus sekä yleisön huomiointi ovat niin ratkaisevat tekijät teatterinteossa, että heikoin lenkki niiden eli draaman sanoman, sen tulkitsijan ja yleisön välisessä vuorovaikutuksessa määrää teatteriesityksen tason.

Teatterinteon ja samalla teatterikasvatuksen ydin on draaman teatteritulkinta, teatteriesitys viestintänä ja vaikuttamisena. Teatteritaiteellinen viestintä ja vaikuttaminen ovat taiteen valtaa, vallankäyttöä ja vaikutuskykyä. Draaman tulkinnassa, teatteriesityksessä viestintä ja vaikuttaminen ovat sanoman viestintää sanomalla vaikuttamiseksi. Tässä prosessissa eli teatteritaiteellisessa viestinnässä ja vaikuttamisessa taiteilijan merkittävimmät ja määräävimmit mahdollisuudet ja keinot vaikuttaa, käyttää valtaansa ovat kyky ja taito sulauttaa tavoitteensa, tarkoituksensa taiteelliseksi totuudeksi ja tämän rakentamaksi vakuuttavaksi ja vaikuttavaksi sanomaksi sekä tämän sanoman vakuuttavaksi ja vaikuttavaksi viestinnäksi.

Draaman ja sen sanoman tulkinta on draaman tulkitsijan luomistyön yhdistämistä draamakirjailijan luomistyöhön siten, että teatteritaiteellinen luomistyö huipentuu näyttelijöiden ja yleisön väliseen yhteistyö- ja vuorovaikutusprosessiin teatteriesityksessä. Ohjaaja ja näyttelijät täydentävät oman tavoitteensa ja tarkoituksensa mukaisesti kirjailijan eli draaman sanoman teatterintekijöiden eli draaman ja sen tulkinnan sanomaksi, joka selventää ja syventää draaman tulkitsijan käsityksen mukaisesti kirjailijan ajatusta ja tarkoitusta. Teatteriesityksessä katsojat täydentävät sitä omalla ajattelullaan ja tulkinnallaan. Täten teatteritaide edellyttää myös yleisöltä aktiivista ja produktiivista osallistumista draaman tulkintaan sen syvälliseksi ja kriittiseksi ymmärtämiseksi ja arvioimiseksi.

Teatteritaiteellinen yhteistyö ja vuorovaikutus perustuvat pitkälle sanoman tulkinnan vakuuttavuuden ja uskottavuuden ohella osallistamiseen eli näyttelijöiden kykyyn saada yleisö mukaan esitykseen, draaman tulkintaan sen vastaanottajina ja osallistumiseen eli katsojien haluun ja kykyyn tulla mukaan esitykseen, draamallisen toiminnan omaan tulkintaan, ymmärtämiseen ja arviointiin katsojina. Teatterikasvatuksellinen osallistaminen ja osallistuminen eivät rajoitu vain teatteriesitykseen, vaan draaman tulkinnan annin kypsyttely, sanoman ja sen merkityksen ymmärtämisen syventyminen ja arviointi jatkuvat pitkälle arkielämässä.

Tätä prosessia samoin kuin muuta teatterintekoon perehtymisen syventymistä sekä draaman tulkintaan osallistumiskyvyn kehittymistä edistää merkittävästi teatteriesityksen lisäksi, ohella tapahtuva teatterikasvatus.

Teatteritaiteellisen vaikuttamista ja vaikutusta on luonnehdittu osallistavaksi, voimakkaaksi ja syvälliseksi, mutta konkreettisesti ainutkertaiseksi tässä ja nyt -tilanteeksi ja -kokemukseksi. Muiden museoiden tavoin teatterimuseon tärkeä anti on se, että se kykenee ajallisella ulottuvuudella, historiallisesti syventämään teatteriperinteen tunteesta omakohtaisena konkreettisena kokemuksena sekä lisäksi tarjoamaan siinä tiettyä teatteritaiteellisen ainutkertaisuuden tuntua.

Teatteritaiteen yhteiskunnallinen vaikutus on pitkälle todellisuuden ja ihmisen tietoisuuden vuorovaikutuksen eli yksilön tajunnan, tietoisuuden ja toisaalta hänen yhteiskuntansa ja muun elämäntilanteensa sekä muuttuvan maailman vuorovaikutuksen tulkintaa, ymmärtämistä ja kehittämistä. Tässä draamallinen toiminta sekä sen kuvitteellinen totuus ja todellisuus kuvaavat ja selittävät tosielämän toimintaa ja sen reaalista totuutta ja todellisuutta. Kuvitteellisena totuutena ja todellisuutena draamallisen toiminnan todellisuus on ehdollista ja siten vaikuttaakseen edellyttää sanoman ja sen tulkinnan vakuuttavuutta ja uskottavuutta, joita varsinkin eläytyminen pystyy rakentamaan.

Nukketeatteria on luonnehdittu elottoman esineen elävöittämisen ja elävöitymisen ihmeeksi. Varsinkin lapset eläytyvät helposti nukketeatteriesitykseen ja siten kokevat syvällisesti sen draamallisen toiminnan. Tällä tavalla, lasten tavoin eläytymällä asennoitumalla teatterimuseo voi tarjota tietynlaisen esineiden elävöitymisen kokemuksen. Teatterimuseossa kävijällä on mahdollisuus sekä eläytymällä elävöittää teatteriperinnettä pitkälle konkreettiseksi tässä ja nyt -kokemukseksi että nykyhetkestä käsin etäännyttämällä, vieraannuttamalla tarkastella ja arvioida teatterintekoa ja muuta teatterihistoriaa laajemmasta aikaperspektiivistä ja muusta uudesta näkökulmasta. Tämä edistää halua ja kykyä tulkita ja ymmärtää draaman teatteritulkintaa teatteriesityksessä aiempaa luovemmin, syvällisemmin ja laajemmin uusista näkökulmista.

Teatterimuseo täydentää omalla korvaamattomalla tavallaan teatterikasvatuksen mahdollisuuksia, varsinkin tärkeässä kyvyssä saada yleisö kiinnostumaan teatterista, nauttimaan esityksestä ja kiinnittymään vakinaiseksi teatterissakävijäksi. Teatterimuseossa käynti voi jopa saada ihmiset omaksumaan teatterin tärkeäksi osaksi elämäänsä.

Jussi Tuomisen ja Neil Hardwickin kirjoittama ja Esko Leimun Hardwickin kanssa TV2:lle ohjaama Tankki täyteen sai valtavan suosion vuosina 1978-80. Tampereen Komediateatteri esitti sen kesäteatterinäytelmänä vuonna 2015 ja näyttelijäksi saatiin alkuperäistuotannosta Sulo ja Emmi Vilénin aikamiespoika Juhana. Ilmari Saarelaiselle televisiorooli on ollut yksi uran kohokohdista. Kuva Peero Lakanen.

Tankki täyteen –sarjan Juhana

teki Ilmari Saarelaisesta ikisuosikin

Katariina Fleming

Ilmari "Immu" Saarelainen on näytellyt Tampereen Työväen Teatterissa lähes 50 vuotta, mutta TV2 teki hänestä koko kansan suosikin. Tankki täyteen -sarjan Juhana on rooli, joka on seurannut Ilmarin mukana vuosikymmenet.

– Olen ikuisesti kiitollinen ohjaaja Neil Hardwickille. Hänen kanssaan työskentely on ollut urani kohokohtia ja muutti koko elämäni, kiittelee Saarelainen.

ILMARI SAARELAINEN

Ilmari Saarelainen syntyi Uudessakaupungissa, josta perhe muutti ensin Valkeakoskelle ja sieltä Tampereelle. Ossi-isä ja Katri-äiti tapasivat opiskellessaan Ateenumissa. Myöhemmin äiti maalasi muun muassa Arabian lautasia ja suunnitteli Hellakselle karamellipapereita. Isä toimi Suomen Triכון mainospäällikkönä ja sen myötä Ilmari nähtiin jo nuorena vapaa-ajan pukimien mallina.

Lapsuuden kesiä Immu vietti paljon Uudessakaupungissa. Sieltä on peräisin vahva lounaismurre, joka on hänen tavaramerkkinsä samoin kuin iloitteluva huumorinsa.

Immu vedettiin jo varhain teatterin piiriin, kun Tampereen Nuorisoteatteri kaipasi poikia. Mikko Majanlahden ja Vili Auvisen ohjauksissa opittiin paljon. Majanlahti huomasi Immun lahjat ja kehotti häntä pyrkimään teatterikouluun.

– Ihmeekseni pääsin Suomen Teatterikouluun esittämällä Tove Janssonin tarinan Kuinkas sitten kävikään ja koulussa vierähti kolme vuotta. Opiskeluaikana sain olla avustajana Helsingin Kaupunginteatterissa. Käytännössä minut piti kuitenkin hengissä perhetuttu Pirkko Mannolan äiti, joka tarjosi maittavia aterioita, muistelee Immu naurahtaen.

Valmistumisensa jälkeen Ilmari Saarelainen sai kiinnityksen Kotkan kaupunginteatteriin vuosina 1968 – 69.

– Ajalta on jäänyt mieleen erityisesti Leharin operetti Luxemburgin kreivi, jossa oli mukana loistava laulaja-näyttelijä Helena Salenius. Talossa oli ohjaajana Lauri Väärä ja myöhemmin tutustuin myös hänen vaimoonsa Teija Sopaseen. Vierailin television Teijan keittiössäkin – meistä tuli hyvät ystävät.

– Syksyllä 1969 sain kutsun Tampereen Työväen Teatteriin, josta taitaa olla kiittäminen Mikko Majanlahtea. Talosta tuli kotiteatterini, jossa näyttelin lähes 50 vuotta ja vielä vuonna 2008 tapahtuneen eläkkeelle jäämisen jälkeenkin. On ollut

hienoa saada näytellä sellaisten legendojen kuin Sylvi Salosen, Veijo Pasasen, Ossi Kostian, Raili Veivon ja Eila Roineen kanssa. Myös Tiina Weckströmiä arvostan suuresti. Sylvi Salonen mielestä jokaisen kohtauksen, jossa hän oli mukana, tuli olla hyvä ja hän osasi vaatia sitä myös muilta näyttelijöiltä. Nuorena se oli hyvää oppia, kiittelee Immu.

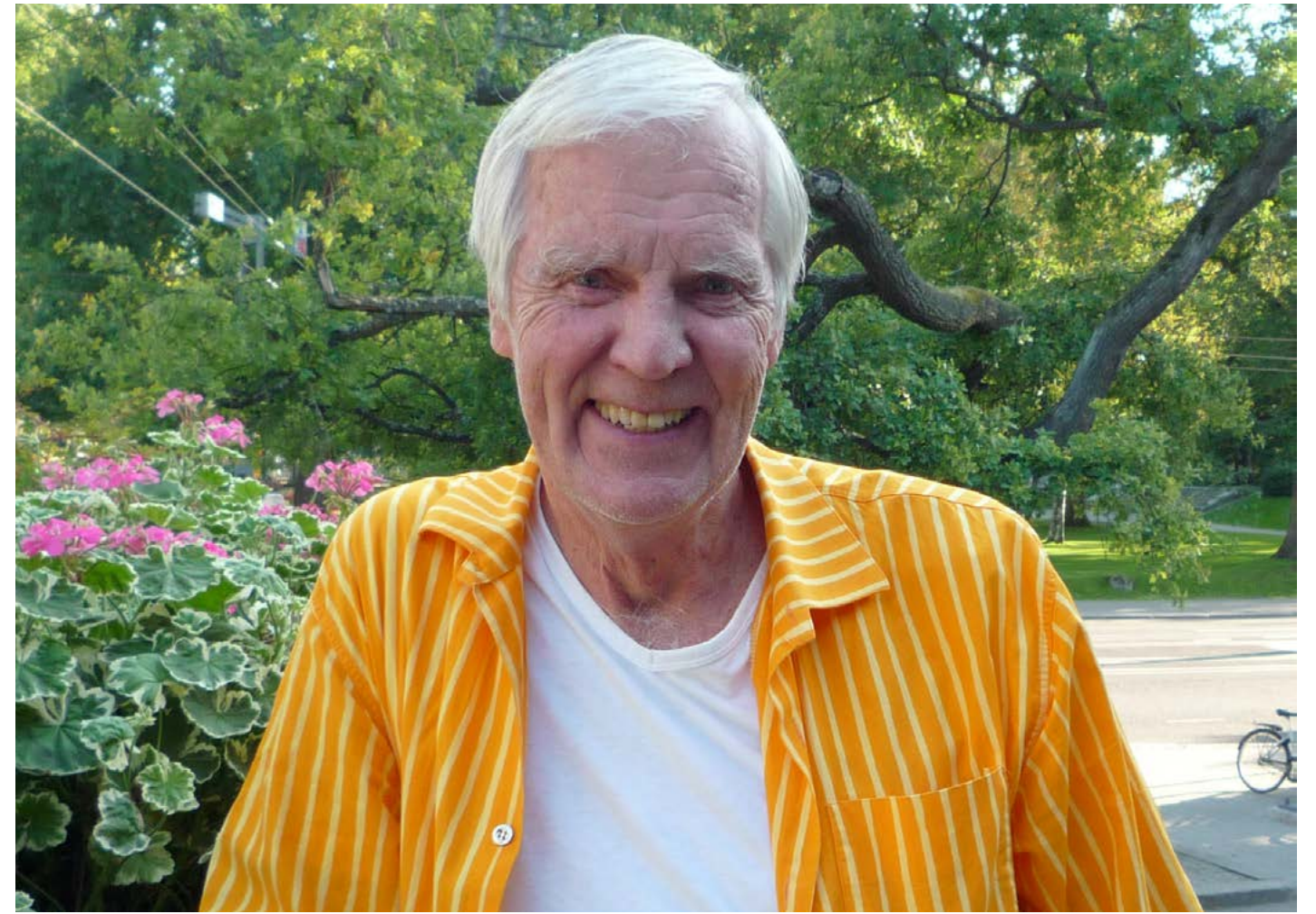
Lähes viiteenkymmeneen vuoteen mahtuu lukuisia rooleja Tampereen Työväen Teatterissa. Erityisesti Immu muistelee musikaaleista, opereteista ja komedioista, vaikka hän itse vähättelee laulutaitoaan.

– Minulla on oikeamielinen kateus heitä kohtaan, jotka pystyvät tekemään vaivattomasti ja täydellisen helposti musiikkia. Musiikki on aina ollut tärkeä osa elämääni. Nuorena kuuntelin Elvis Presleytä ja Paul Ankaa kunnes löysin loistavan Ella Fitzgeraldin. Ellaa olen kuunnellut paljon ja hän vieraili jopa Cabaré Oscarissa Tampereella. – Oopperaa voisin sanoa intohimoksi ja Mozartin Figaron häitä kuuntelin vaikka joka päivä. Verdin Rigoletto ja La Traviata kuuluvat myös ykkössuosikkeihin, hehkuttaa Immu.

Mieluisimmiksi töikseen Työväen Teatterissa Immu listaa roolit näytelmissä Harold Pinterin Syntymäpäiväjuhla, Goethen Faust, George Taborin Taisteluni ja Hannu Salaman Juhannustanssit Kellariteatterissa. Eija-Elina Bergholmin ohjaus Juhannustansseista oli loistava ja sain näytellä Kenttäläisen roolin. Matti Viirosen roolityö oli uskomattoman hieno, muistelee näyttelijä.

Suuren yleisön suosikin Ilmari Saarelaisesta teki televisio. Jussi Tuomisen kirjoittama ja Neil Hardwickin ohjaama sarja Tankki täyteen sai vuosina 1978 – 80 valtavan suosion. Myöhemmin siitä on tullut nykynuortenkin suosima kultti-sarja. Immu esitti sarjassa Sulo Vilénin (Tauno Karvonen) ja Emmi-vaimon (Sylvi Salonen) laiskanpulskeaa peräkamari-poikaa Juhanaa. Juhanaa Immu muistetaan vieläkin.

Saman tekijäkaksikon sarja Sisko ja sen veli toi Immun vasta-näyttelijäksi Tuija Ernamon ja suosio oli jälleen taattu.

Ilmari "Immu" Saarelainen on tehnyt elämäntyönsä Tampereen Työväen Teatterissa, mutta jatkaa näyttelemistä eläkkeellä. Oma esitys Parasta ennen on ihastuttanut katsojia jo toistakymmentä vuotta. Kuva Katariina Fleming.

Ilmari Saarelainen on näytellyt monissa muissakin sarjoissa, kuten Elämän suola ja Antiikkien, jossa hän oli nimiroolissa. Hänet on nähty myös Visa Mäkinen elokuvissa. Eläkkeelle päästyään Immu on vierailut kotiteatterissaan TTT:ssä, naapurissa TT:ssä, Tampereen Komediateatterissa, Helsingin Kaupunginteatterissa, Suomen Kansallisoopperassa ja Teatteri Imatrassa.

– Imatralla minulla oli rooli Kultalampi-näytelmässä, mutta sen esitykset jouduttiin ikävä kyllä koronapandemian takia lopettamaan kesken kauden, harmittelee näyttelijä.

Riku Suokkaan vuonna 2008 ohjaama yhden miehen näytelmä Parasta ennen on yhä ohjelmistossa.

– Nyt pitääkin alkaa sitä kiireesti lämmitellä, iloitsee Immu koronarajoitusten hellittäessä.

– Tärkeä rooli elämässäni on perheellä ja lapsenlapsilla. Noora-tyttären lapset Alvar 9 v. ja Aune 5 v. ovat papan silmäteriä ja heitä tavataan vaimon kanssa mahdollisimman usein. Teatteriäkin tehdään heille tietysti tutuksi, tottakai.

Hannu Salama kirjoitti Juhannustanssit-kirjansa vuonna 1964 ja Eija-Elina Bergholm ohjasi sen TTT:n Kellariteatteriin vuonna 1981. Ilmari Saarelainen vas. ja Matti Viironen tekivät kiitetystä ja kiistellystä esityksestä hienot roolit. Kuva Eino Nieminen / Tampereen Työväen Teatterin arkisto.

Tampereen Työväen Teatterin Palloseura Toverit -näytelmässä oli vahva miesketju: Antti Seppä vas., Ilmari Saarelainen, Mauri Kuosmanen ja Matti Viironen. Kuva Raimo Putkonen / Tampereen Työväen Teatterin arkisto.

ILMARI SAARELAINEN

- Syntyi 12.9.1944 Uudessakaupungissa
- Koti Valkeakoskella ja myöhemmin Tampereella
- Opiskeli Harjun koulussa
- Tampereen nuorisoteatterissa Mikko Majanlahden ja Vili Auvisen ohjaamana
- Teatterikorkeakoulu 1965 – 68
- Kotkan Kaupunginteatteri 1968 – 69
- Tampereen Työväen Teatteri 1969 – 2008
- Eläkkeellä vieraillut mm. TTT:ssä, TT:ssä, Helsingin kaupunginteatterissa, Suomen Kansallisoopperassa, Teatteri Imatrassa
- Yhden miehen ilta Parasta ennen, 2008, vielä ohjelmistossa
- TV2:n suosikkisarjoissa mm. Tankki täyteen, Sisko ja sen veli, Elämän suola, Antiikkien
- Vaimo Leena, TTT:n eläkkeellä oleva kampaaja-maskeeraaja
- Tytär Noora, lapsenlapset Alvar 9 v. ja Aune 5 v.
- Asuu Palomäentiellä Tampereella

Olli-Matti Oinosen ohjaama Vampyyrien tanssi oli lavastaja Marjatta Kuivaston taidonnäyte Seinäjoen kaupunginteatterissa. Näyttävät puvut loihti Tampereellakin vieraillut Leena Rintala. Kuvassa Jyri Lahtinen. Kuva Ari Ijäs.

Marjatta Kuivasto

loihtii näyttämöille maagisen lumon

Marjatta Kuivastosta tuli lavastaja vähän vahingossa.

– Olin lapsesta asti kova piirtämään ja haaveilin tekstiilitaiteilijan urasta 60-luvun hienojen kangasmallien innoittamina.

Katariina Fleming

Pyrin Taideteollisen Korkeakoulun graafiselle linjalle ja kun pääsykokeisiin piti laittaa joku varalinja, laitoin lavastuksen, josta en tosin tiennyt mitään. Parkanolaisen maalaistalon tyttärenä en ollut koskaan edes käynyt teatterissa. En kuitenkaan päässyt graafiselle vaan lavastuspuolelle. Ajattelin olevani siellä vuoden ja pyrkiväni uudestaan. Pian kuitenkin huomasin, että lavastaminen oli paljon mielenkiintoisempaa ja sopi minulle paremmin, kun en ollut huippupiirtäjä, muistelee Marjatta Kuivasto.

– Neljän vuoden opiskelun jälkeen sain ensimmäisen työpaikan Imatran Teatterista, jossa olin kolme vuotta. Sieltä siirryin Seinäjoelle 20 vuodeksi ja lopuksi Tampereen Teatteriin, jossa ehdin olla 19 vuotta. Vaikka jäin eläkkeelle vuonna 2019, jatkan mielelläni mieluista työtäni. Tällä hetkellä ovat työn alla Anastasia-musikaali Tampereen Teatterille, Hiiriä ja ihmisiä Kuopion Kaupunginteatterille, Lentävä hollantilainen Tampereen Oopperalle ja Hiljaiset perivät maan Ilmajoen Musiikkijuhlille.

Vaikka Marjatta Kuivasto on ehtinyt olla lavastajana jo 45 vuotta, hänen uudistumiskykynsä ja luovuutensa on hämmästyttävä. Viime vuosien suurimpia menestyksiä on ollut Notre Damen kellonsoittajan lumoava lavastus. Notre Damen kappelin tulipalo kesken suunnittelutyön järkytti. Saiturin joulunäytelmän mielikuvituksellinen lavastus on hurmannut katsojia lähes kymmenen vuoden ajan.

– Mielenkiintoista oli tehdä myös Teatteri taistelussa 1918 -näytelmää. Tampereen Teatteri oli sisällissodan todellisenä tapahtumapaikkana ja historian tutkiminen osa suunnittelutyötä. Esityksissä joukko yleisöä sai kulkea näyttelijöiden mukana kulisissa ja käytävillä, joissa taisteluita oli käyty. Katsomoon tapahtumia näytettiin suorana videointina. Anna-Elina Lyytikäisen ohjaamasta näytelmästä tuli erikoinen ja vaikuttava kokemus katsojille, uskoo Kuivasto.

Lavastajan työtä Marjatta Kuivasto pitää hyvin vaihtelevana ja mielenkiintoisena.

– Saan olla yhteistyössä lähes koko teatterin henkilökunnan kanssa. Kun näytelmää aletaan suunnitella luen tekstin tai synopsiksen. Sitten kokoontuu työryhmä, jossa ohjaaja, lavastaja ja muut suunnittelijat ratkaisevat, mihin suuntaan esitystä lähdetään viemään, muutetaanko esimerkiksi tapahtuma-aikaa, mietitään tyyliä ja niin edelleen. Aloitan pohjatöiden tekemisen, tutustun taustamateriaaliin, luen historiaa, katselen kuvia ynnä muuta ja alan kehitellä pienoismallia. Tapaamme usein ohjaajan ja pukusuunnittelijan kanssa. Porukalla katsotaan ollaanko oikealla tiellä.

Kun lavastusmalli on valmis, joskus pitkän ja vaiheikkaan suunnitteluprosessin jälkeen, teen siitä työpiirustukset lavastamolle ja neuvottelen teatterin teknisen henkilökunnan kanssa elementtien toteutuksesta. Kun lavastus pystytetään näyttämölle noin yksi-kaksi kuukautta ennen ensi-iltaa, alkaa sen viimeistely ja korjaamista löytyy loppumetreille saakka.

– Kun harjoitukset alkavat, esittelen lavastusmallin näyttelijöille ja koko työryhmälle. Näyttämölle tuodaan sitten elementtejä harjoitusten etenemisen mukaan. Teknisesti erityisen haastava oli Näytelmä, joka menee pieleen – siinä lavastamon työntekijät saivat miettiä teknisiä ratkaisuja kaatuvine seinineen ja tehdä monia kokeiluja. Tampereen Teatterissa onkin superhyvä lavastamo – siellä pystytään tekemään ihmeitä, kiittelee Kuivasto.

Mieluisia ohjaajia Marjatan pariksi on sattunut monia.

– Seinäjoella ja myöhemmin Kuopiossa sain tehdä Olli-Matti

MARJATTA KUIVASTO

Oinosen kanssa monia mahtavia töitä, muun muassa Rocky Horrorin. Mikko Roihan kanssa yhteistyö sujui hienosti. Mikko Viherjuuri on ollut elämässäni merkittävä henkilö – hän jopa toi minut mukanaan Seinäjoelta Tampereelle. Marika Vapaavuori on ollut ihana työpari. Tampereen Teatterin johtajat Heikki Vihinen ja Reino Bragge sallivat minun vierailla muissa teattereissa; siitä olen heille hyvin kiitollinen. Tuomas Parkkisen kanssa olen saanut suunnitella Ilmajoen Musiikkijuhlille Mannerheim-oopperan ja viimeksi Seinäjoelle Evitan. Nyt on työn alla Hiiriä ihmisiä, jonka Kuopion Kaupunginteatterin johtaja Tommi Auvinen ohjaa sinne ensi vuodeksi. On ollut todella suuri onni saada työskennellä näitten mukavien ja lahjakkaiden ihmisten kanssa, kiittää Marjatta Kuivasto, joka on suunnitellut lavasteita myös Tampereen Komediateatterille ja Kummeille.

Marjatta Kuivasto on asunut jo vuodesta 2000 miehensä Ilpo Jokilehdon kanssa vanhassa hirsitalossa Pispalan kirkon naapurissa. Talo on rakennettu vuonna 1907 ja se oli saanut 60-luvulla tyypillisen korjauksen. Ovet ja ikkunat oli vaihdettu, purettu kaakeliuuneja, laitettu lattialle linoleumimattoja ja levytetty seiniä. Nyt talo on palautunut alkuperäiseen loistoonsa ja on tasapainoisen kaunis. Lavastaja-emäntä ja puuseppä-isäntä ovatkin mitä parhain remonttipari, molemmilla on ammattitaitoa ja tyyliä.

Marjatta Kuivasto vieraili Seinäjoen Kaupunginteatterissa vuonna 2020 lavastamalla upean Evita -musikaalin.

Kuva vieressä: Marjatta Kuivasto
Kuva alla: Jukka Kontkanen / Seinäjoen kaupunginteatteri.

Vanhan talon entistäminen on heiltä kulttuuriteko. Kauniissa talossa on tilaa myös mummun ja vaarin lapsenlapsille, joita on jo kahdeksan. Yksi huoneista on sisustettu lapsia varten ja siellä nuket ja nallet odottavat pieniä leikkijöitä sohvalla istuen.

Kun perhe parikymmentä vuotta sitten muutti Pispalaan, Marjatta sai heti vuokrattua läheiseltä Tahmelan rannalta viljelypalstan ja siitä on tullut hänelle tärkeä osa elämää.

- Viljelen siellä kaikkea mahdollista: perunoita, papuja, salaattia, punajuuria, sipuleita, kesäkurpitsaa, mustaherukoita, raparperia. Mikä sopiikaan paremmin maatalon tyttären harrastukseksi!

Marjatta Kuivasto osaa loihtia teattereiden näyttämöille toinen tois-
taan upeampia lavastuksia. Kuva Katariina Fleming.

Marjatta Kuivasto toimi viimeiset parikymmentä vuotta Tampereen Teatterin lavastajana, mutta vieraili muissakin teattereissa. Värikylläinen Kolme iloista rosvoa nähtiin Kuopion kaupunginteatterissa vuonna 2019. Kuva Sami Tirkkonen / Kuopion kaupunginteatterin arkisto.

MARJATTA KUIVASTO

- Syntynyt 10.11.1954 Parkanossa
- 1977 valmistui lavastajaksi Taideteollisesta Korkeakoulusta
- 1977 – 1980 Imatran teatterissa
- 1980 – 2000 Seinäjoen kaupunginteatterissa
- 2000 – 2019 Tampereen Teatterissa
- 2019 eläkkeelle, mutta jatkaa työtä
- Suunnitellut lavastuksia musikaaleihin, näytelmiin, oopperoihin, elokuviin kuten
 - Rocky Horror-show, Vampyyrien tanssi, Oz-maan velho, Pesärikko, Evita, Seinäjoen Kaupunginteatteri
 - Punainen neilikka, My Fair Lady, Otello, Katoava maa, Teatteri taistelussa 1918, Saiturin joulu, Notre Damen kellonsoittaja, Anna Karenina Tampereen Teatteri
 - La Boheme, Faust ja La Traviata Kuopion Ooppera
 - Pohjanmaan kautta ja Mannerheim-ooppera Ilmajoen Musiikkijuhlat
 - Hobitti, Kolme iloista rosvoa Kuopion Kaupunginteatteri
 - Ei nyt rakkaani, Sukuvika Tampereen Komediateatteri
 - Niin kuin taivaassa, Jekyll & Hyde Jyväskylän Kaupunginteatteri
- 2018 Pirkanmaan kulttuuripalkinto
- Suomen Teatterijärjestöjen keskusliiton kultainen kunniamerkki valkoisella nauhalla
- Perhe: aviomies Ilpo Jokilehto ja hänen lapsensa Terhi ja Jarkko, yhteiset lapset Suvi ja Antti sekä 8 lastenlasta
- Asuu Pispalassa yli sata vuotiaassa talossa, jota remontoidaan vanhaa kunnioittaen

Yksi Ahti Jokisen, vas. uran kohokohdista oli nimirooli Van Gogh ja postinkantaja- näytelmässä Lahden Kaupunginteatterissa. Vastanäyttelijänä oli Ola Johansson. Näytelmä oli uuden teatteritalon avajaisesitys Juhani-näyttämöllä vuonna 1983. Kuva Lahden kaupunginteatterin arkisto

Ahti Jokisen tie

vei Kihniöstä suurille estradeille
- Pitkä ura näyttelijänä, lausuntataiteilijana, laulajana ja ohjelmatoimiston vetäjänä

Katariina Fleming

Ahti Jokinen oli jo lapsena kova esiintymään.

- Minua pyydettiin aina laulamaan Eldankajärven jää, on taakse jäänyttä elämää... - sotien jälkeistä aikaa kun elettiin. Kerran kuulijaksi sattui koppelakkapäinen asemapäällikkö ja säikähdin häntä niin, että sain kovan esiintymiskammon. Vasta teatterikoulussa pelko hellitti, kertoo Ahti Jokinen uransa alkutaipaleesta.

Monipuolinen taiteilija Ahti Jokisesta sukeutuikin. Hän aloitti Birgitta Kiviniemi-Cheremeteffin tanssikoulussa 1969.

- Samana keväänä Rauli Lehtonen kiinnitti minut Tampereen Teatteriin miestanssijaksi ja olin mukana Dorian Grayn muotokuvassa. Sattumalta viimeinen teatteriroolinikin oli samassa talossa näytelmässä Eläkepommi vuonna 2006.

- Nätyyn, Tampereen yliopiston näyttelijäntöön laitokselle, pääsin opiskelemaan vuonna 1969. Valmistuttuni sain työpaikan Porin Teatterista ja kahden vuoden jälkeen Suomen Kansallisteatterista, jossa olin vuoteen 1984 asti. Leif Wager oli kuusi vuotta pukuhuonekaverini ja häneltä opin paljon. Hänellä oli tapana tulla teatterille jo tuntia, puoltatoista ennen esitystä. ”Yritän opiskella suomenkieltä”, norjalaissyntyinen Wager kertoi. Ihmisenä hän oli mitä hienoin, ja hänellä oli taito päästä ihmisten sydämen alle, kiittelee Jokinen.

- Kansallisesta on mieleeni jäänyt erityisesti Kuningas Juha -näytelmä, joka oli Heikki Nousiainen ja minun tulikaste.

Mahtavaa oli myös saada Kansallisen Kai Savolalta puhelinsoitto ”jos me kutsuisimme teidät tänne”. Säikähdin ja totesin, että minulla on huomenna Tulipunakukan ensi-ilta täällä Porissa. Ajattelin, että myös opettajaltani, professori Eino Salmelaiselta pitäisi kysyä asiasta. Sain hänet puhelimella kiinni ja hän vastasi rohkaisten ”kyllä sinä siellä pärjää”. Viihdyinkin Helsingissä yhdeksän vuotta, muistelee Ahti Jokinen.

Kansallisteatterin aikana Ahti Jokinen oli myös kiinnityksellä Lahden kaupunginteatterissa ja Tampereen Työväen Teatterissa – kolmessa teatterissa siis vuonna 1984. - Aika sukkuloimista se oli, muistelee Jokinen, joka pitää yhtenä mieleen painuneimmista töistään Lahdessa esitettyä Van Gogh ja postinkantaja -näytelmän nimiroolia. - Se oli mennyt jo Turussa pääroolissa Esko Salminen ja siitä jotkut ottivat paineita. Aika tyytyväinen sain kuitenkin olla, ja yhteistyö Ola Johanssonin kanssa oli antoisaa. Se oli Lahden uuden teatteritalon Juhani-salin vihkiäisnäytelmä vuonna 1983.

-Työväen Teatterista muistan myös erityisesti uuden talon vihkiäisnäytelmän, Moreenin, jossa sain näytellä muiden muassa Maija-Liisa Majanlahden, Veijo Pasasen, Raili Veivon ja Veikko Sinisalon kanssa. Työviksen Kellariteatterissa esitettiin Lars Norénin näytelmää Yö on päivän äiti, jossa onnistuimme koko työryhmä.

Näyttelemisen ohella Ahti Jokinen alkoi pitää yhden miehen lausuntailtoja. Itse legendaarinen Veikko Sinisalo nimitti hänet työnsä jatkajaksi – olihan Sinisalo näyttelijäntöön ohella kiertänyt omien runoiltojensa kanssa maata ristiin rastiin. Jokinen on valmistanut jo 12 lausuntailtaa, joissa kirjailijoina ovat olleet muun muassa Pentti Haanpää, F.E. Sillanpää, Aleksis Kivi, Eino Leino, Väinö Linna, Lauri Viita, Samuli Paronen, Veikko Huovinen sekä Laulu Suomelle-produktio.

Laulaminen on aina kuulunut Jokisen elämään. Nääsboys-kvartetin kanssa hän on esiintynyt pitkään. Myös omia levyjä on syntynyt; Tangolevy sai suuren suosion.

Ahti Jokinen viihtyy Amurissa 24 vuoden Käpylässä vietetyn vuoden jälkeen. Laulu-, runo- ja juontokeikkoja suosittu näyttelijällä riittää. Kuva Katariina Fleming.

Miehen tie ilmestyi 75-vuotispäivän kunniaksi vuosi sitten. Nyt on tekeillä uusi levy, jossa on muuan muassa laulu Halaa äiti minulta pelko pois. Se on Ahdin ja pojan tyttären Vilman 17 v. yhdessä laulama koskettava tarina, jonka on säveltänyt Vesa Tuomi ja sanat Ahti Jokisen.

Miehen tie-levyn sisältö on monipuolinen: Se alkaa Aleksis Kiven Lintukoto -runolla ja 31. raidalta löytyvät muun muassa Mikkihiiri merihädässä, Meksikon pikajuna, Punaiset lehdet, Pyynikki-valssi, Ennen kuolemaa, Tähdet meren yllä ja Lauri Viidan runot Tuletko kanssani korkealle ja iki-ihana Alfchild.

Levyn Miehen tie -nimilaulussa Ahti Jokinen kertoo oman elämäntarinansa. Rohkeasti hän paljastaa myös aiemmin vaivanneen alkoholiongelmansa. ”kun sitten viinapiru ottaa kuskinpaikan ja vauhtiin salakavalasti hurmaantuu, niin Bachus pikkuhiljaa ottaa niskalenkin ja huomaat omat voimat silloin nujertuu...”

- Onneksi sain viinapirun nujerrettua ja olen ollut jo 30 vuotta raitis. Toivon, että joku muukin voisi päätyä samaan ratkaisuun ja voisin olla kannustajana asiasta puhumalla, pohtii Jokinen.

Ahti Jokinen tunnetaan myös innokkaana urheilumiehenä – nuorena hän juoksi keskipitkiä matkoja. Nykyisin lentopallo on suosikkilaji, ja kesällä hän pelaa lasten ja lapsenlasten kanssa Niihamassa.

- Niihaman siirtolapuutarhamökin löysimme melkein vahingossa. Olin käynyt siellä pyöräilemässä ja pyysin Tarja-vaimoa kanssani tutustumaan kauniiseen paikkaan. Yhtäkkiä huomasimme olevamme Jokisentiellä. Aloimme jutella aidan yli Jokinen- nimisen viljelijän kanssa ja hän kertoi alueella myytävänä olevasta veljensä mökistä. Niinpä meistä tuli innokkaita siirtolapuutarhaihmisiä. Viljelemme siellä kaikenlaista: perunoita, tomaatteja, mansikoita, avomaan kurkkuja ja tietysti meillä on myös omenapuita. Pojatkin ovat oppineet viljelemään. Niihama on tosi hieno paikka järven rannalla ja sauna lämpenee päivittäin. Polkupyörällä sinne ajaa Amurista 40 minuuttia ja tavoitteena on 1000 kilometria kesässä, kertoo Ahti Jokinen, joka on viihtynyt siirtolapuutarhassa perheensä kanssa jo kymmenen vuotta.

AHTI JOKINEN

- Syntyi 15.4.1944 Kihniössä pienviljelijäperheeseen
- Laulamaan houkuteltiin jo lapsena
- Tanssiopintoja Birgitta Kiviniemi-Cheremeteffin johdolla
- Tanssijaksi Tampereen Teatteriin 1969, pieniä rooleja
- NÄTY, Tampereen yliopiston näyttelijäntöön laitos, 1969 – 73
- Porin Teatteri 1973 – 75
- Suomen Kansallisteatteri 1975 – 84
- Lahden Kaupunginteatteri 1983 – 84
- Tampereen Työväen Teatteri 1984 – 1999 ja vuonna 2000 nimiroolissa Ceasar-näytelmässä
- Televisio- ja elokuvarooleja kuten Mustat ja punaiset vuodet, Vetää kaikista ovista, Amalia, Mummo-sarjan isä, Tarkkis, Metsolat, Hyvä veli, Elämän suola, Kovaa maata, Akaton mies, Kun Hunttilan Matti Suomen osti, Joki, Onnen varjot, Pääatalo, Simpauttaja, Taistelu Näsilinnasta
- Mieleen jääneitä rooleja: Van Gogh ja postinkantaja nimirooli Lahden Kaupunginteatterissa, Lauri Viidan näköinen mies TTT:ssa, Tulipunakukan Olavi Pyynikin kesäteatterissa ja Porin Teatterissa, Kuningas Juhana Kansallisteatterissa, Keisari Jones Villensaunassa ja Moreenin lisäksi Nieminen TTT:ssa
- Yhden miehen runoiltoina 12 eri produktiota; kir-

jailloina mm. Pentti Haanpää, F.E. Sillanpää, Aleksis Kivi, Eino Leino, Väinö Linna, Lauri Viita, Samuli Paronen ja Veikko Huovinen sekä Laulu Suomelle runo- ja laulukokonaisuus

- Nääsboys-kvartetissa vuodesta 1981 lähtien, levytyksiä, mm. Rempallaan
- Oma ohjelmatoimisto Nääsviihde Oy, joka tuottanut Jokisen cd-levyt Lauri Viita- Pispala – koko maailma, Miehen tie, joka on täynnä runoa ja laulumusiikkia sekä koko Seinäjoen Kesäteatterin tuotanto vuosina 1992 – 1999, jossa hän toimi koko savotan vetäjänä
- Kihlausliitosta tytär Anu Pauliina, s.1970, hänellä pojat Pekka s.1991, k.2020 ja Juuso s.1995
- Vaimo Tarja os, Kairimo, sairaanhoitaja, toiminut Tampereen apulaispormestarina
- Pojat Jyri Nestori, s.1972, Rami Oskari s.1974, Jarno s. 1978, Jarnolla lapset Vili-Valtteri 19 v. ja Vilma Aleksandra 17 v.
- Asui 24 vuotta Käpylässä omakotitalossa, nyt Mustanlahdenkadulla Amurissa
- Siirtolapuutarhamökki Niihamassa, jossa pelaa lentopalloa kolmen sukupolven voimin
- Juoksi nuorena keskipitkiä matkoja
- Harrastaa partiotoimintaa Viinikan Siniset-lippukunnassa
- Innokas avantouimari 30 vuotta

Teatterimuseo kirkastaa ja säilyttää muistot

Teatterimuseo on oivallinen lisäys Tampereen museoiden joukkoon. Hankkeen takana on Tampereen Teatterimuseo ry.

Sumeliuksen Senioriklubi sai syyskuun kuukausikokouksessaan mielenkiintoisen, asiapitoisen ja hauskan selvityksen teatterimuseon perustamisesta. Teatterinjohtaja Panu Raipia oli siitä kertomassa sumeliusklubilaisille, jotka ovat innokkaita teatterissa kävijöitä.

Nykytoimintatavat ja -muodot kaikkine netteineen, digimahdollisuuksineen ym. antavat teatterimuseolle ennakkoluulottomia uusia toimintamahdollisuuksia, uusia ulottuvuuksia, uusia sävyjä ja vivahteita. Meille vanhoille ihmisille, joilla muisti ei enää ole ”ihan teräkunnossa”, on tärkeää, että muistot paitsi kirkastuvat niin säilyvät muistissa ja muistoissa elävinä. Tähän teatterimuseolla on erinomaiset mahdollisuudet. Toivon, että projekti lähtee vauhdilla liikkeelle. Uskon, että sumeliusklubilaiset ovat innokkaita ja uteliaina odottamassa teatterimuseon aukeamista.

Onnea ja menestystä hankkeelle!

Sirkka Merikoski
sosiaalineuvos

Maija-Leena Raipia on tehnyt pitkän uran tanssijana, koreografina, näyttelijänä sekä eri tehtävissä perheyhteyksissä Tampereen Komediateatterissa ja Suomen Teatteriopistossa. Taustalla valokuvia Komediateatterin 30 vuoden taipaleelta, mm. oma poika Panu Raipia punainen rusetti kaulassa. Kuva Katariina Fleming.

Maija-Leena Raipia aloitti tanssimisen jo lapsena

Katariina Fleming

Kulttuuri tuli Maija-Leena Raipialle, tyttönimeltään Stenberg, tutuksi jo varhain. – Äiti vei meitä lapsia teatteriin, isä elokuviin. Isä ohjasi minut myös tanssin pariin, ja pääsin Liisi Hallaksen Balettikouluun. Sunnuntaisin kävimme koko perhe usein ulkona syömässä Tuotannon ravintolassa, muistelee Raipia lapsuuttaan.

Lapsena saaduista opeista on ollut myöhemmin elämässä paljon hyötyä: Maija-Leenasta tuli ammatittanssija, koreografi ja lapsinäyttelijä sekä monien omien tanssikoulujen vetäjä ja opettaja. Avioituttuaan näyttelijä Esko Raipian kanssa hänelle avautui entistä laajemmin teatterimaailma. Perheen omien ravintoloiden myötä elämään tuli vahvasti jälleen uusi alue.

Maija-Leena Stenberg ja hänen kaksoissiskonsa Kaija-Liisa syntyivät Mäntässä, mutta perhe muutti pian Tampereen Tahmelaan Hirvikadulle.

- Myöhemmin muuttimme Viinikkaan Sirppitielle ja omaan taloon Vehmaisiin. Lapsuus oli onnellista aikaa ja vanhemmat kannustivat meitä harrastuksissa. Kaija-Liisa oli

hyvä laulamaan, minä taas niin pieni, että saatoin seistä Hannes-isän kämmenellä. Isä oli vahva, maajoukkueen painija ja edusti muun muassa Mäntän Valoa. Juuri isä keksi, että minä voisin alkaa tanssia, ja hänen kehotuksestaan äiti vei minut Liisi Hallaksen balettikouluun, kun olin 11-vuotias 1940-luvulla.

Baletti tuntui heti omalta ja pian Maija-Leena pääsi mukaan Tampereen Teatterin satunäytelmään.

- Myöhemmin sain pikkutyön roolin Dostojevskin Rikos ja rangaistus -näytelmässä, jota esitettiin TTT:ssa nimellä Raskolnikov. Isosiskoni oli siinä Irma Seikkula, nimiroolissa näytteli Ossi Kostia. Vuoteen 1956 olin tanssittynä Tampereen Työväen Teatterissa.

- Liisi Hallas vakuutti, että minun pitäisi lähteä opiskelemaan alaa lisää – hän on kaikkensa opettanut. Venäjällä olisivat olleet parhaat opettajat, mutta maa pelotti sodan jälkeen enkä uskaltanut sinne yksin lähteä. Sain tietää, että Kanadassa, Torontossa oli hyvä venäläisen koulukunnan opettaja, Boris Volkov. Olin 25-vuotias ja lähdimme ystäväni Birgitta Kiviniemen kanssa rapakon taakse balettioppiin. - Torontossa oli myös suomalainen teatteri ja suomalaiset pyysivät minua sinne ohjaamaan. Vedin myös lapsille balettikoulua viikonloppuisin. Uusien kanadalaisten teatterissakin pääsin näyttelemään. Siellä kaikki olivat maahanmuuttajia ja sain edustaa suomalaisia, muistelee Maija-Leena.

- Torontossa tapasin Kanadassa syntyneen Josef ”Joe” Jurkowskin vuonna 1957 ja menimme naimisiin. Seuraavana vuonna saimme lapsen, Loretan, mutta liitto päättyi kahdeksan vuoden jälkeen. Jouduin olemaan töiden takia paljon pois kotoa – ehkä sekin erkaannutti. Myös Birgitta avioitui, tanssija Dmitri Cheremeteffin kanssa. He muuttivat Suomeen ja Birgitta houkutteli minuakin palaamaan. Hän kertoi, että tänne oli perustettu Tampereen Teattereiden liikunta- ja balettikoulu, josta saisimme töitä. Niinpä tulimme Loretan kanssa Tampereelle. Koulussa sain olla opettaja, sihteeri, rahastonhoitaja ja hallituksen jäsen. TT:sta hallituksessa oli Simo Tavaste ja TTT:sta Simo Johansson. Se oli työntäyteistä aikaa.

- Nätyssä alkoi näyttelijäkoulutus ja pidin siellä jumppatunteja. Oppilaana oli myös eräs Esko Raipia, josta tuli aviomieheni. Hän kysyi ensin Loretalta, voisiko tulla kanssamme asumaan, ja kosi minua vasta saatuaan tyttäreltäni myöntävän vastauksen, muistelee Maija-Leena liittonsa alkua.

Valmistuttuaan Esko sai näyttelijävakanssin Kotkan kaupunginteatterista ja muutimme sinne vuonna 1969 mukamme pieni Panu-vauva.

- Kotkassa sain tehdä paljon töitä. Teatterissa suunnitelin koreografioita ja harjoitutin näyttelijöitä ja tanssijoita. Mieleen on jäänut erityisesti laulunäytelmä Kalle Aaltosen morsian, johon Veikko Lavi teki musiikin. Lauluja oli lähes 30, jotka Lavi sävelsi laulamalla. Soittaa hän ei osannut – siitä huolehti kapellimestarina toiminut Kalevi Ukkola. Minulla oli Kotkassa myös oma tanssi- ja balettikoulu.

Neljän Kotkan vuoden jälkeen Raipian uusperhe suuntasi Poriin, jonka kauniiseen teatteritaloon Esko pääsi näyttelijäksi. Sielläkin Maija-Leenalla oli oma balettikoulu, jossa oli peräti 300 oppilasta.

Tampereelle palattiin vuonna 1979. Aviomiehen myötä elämään tuli paljon uutta. Esko Raipia, Tapio Parkkinen ja Simo Tavaste perustivat tänne maan ensimmäisen lasten- ja nuorten teatterin, Teatteri 2000:n. Tampereen Komediateatteri syntyi myös Raipian ja Parkkisen yhteistyönä 30 vuotta sitten. Nytemmin sen teatterinjohtajana toimii poika Panu Raipia. Oppilaskoulu, nykyisin Suomen Teatteriopisto, aloitti toimintansa vuonna 1994.

Raipian perheellä on ollut myös monia ravintoloita. Komediateatterissa toimii Loretta ja Simo Pietilän Juhlatalon ravintola ja vastapäisessä talossa heidän ja Panu Raipian Sisko ja sen veli-pubi. Näissä kaikissa myös Maija-Leena Raipialla on aina ollut iso rooli.

Perhosvalssi 1945 Melartin sävellyksellä ja Maija-Leena kävi tällä esiintymässä erilaisissa juhlissa. Erikoiseksi asun tekee se että opettaja Liisi Hallas antoi kotitakkinsa josta toteutettiin erikoinen ja hieno esiintymisasu.

- Nuorena käydystä konttoripistosta on ollut hyötyä – olen pystynyt hoitamaan taloudet ja kirjanpidot ja ollut mukana monissa hallituksissa.

Jotkut muistanevat hänet myös Helvi Lehtosen Marimekko-myyrmälästä, jossa hän työskenteli teattereiden kesälomien aikana.

Maija-Leena Raipia kuuluu Esko Raipian kanssa Pyhän Johanneksen ritarikuntaan ja he olivat perustamassa yksityistä lääkäriasema Johanneksen klinikkaa. Sielläkin Maija-Leena on ollut mukana hallinnossa.

- Ransu-yhdistyksen kautta tehdään hyväntekeväisyystöitä ja jaetaan stipendejä.

Nykypäiviin kuuluu oleellisesti eläkkeellä olevien teatterilaisten kerho Eino-klubi.

- Kerran kuussa kokoonnumme isolla joukolla, ja torstaamuksin teemme yhteisiä kävelylenkkejä. Eino-klubilaiset ovat vahvasti mukana ideoimassaan Tampereen Teatterimuseossa, joka lähitulevaisuudessa avautuu digitaalisena. Tampere on Teatteripääkaupunki ja ansaitsee ja tarvitsee oman museonsa, iloitsee Maija-Leena Raipia.

MAIJA-LEENA RAIPIA, OS. STENBERG, ENT. JURKOWSKI

- Syntyi kaksoissisarensa Kaija-Liisan, myöhemmin Eronen, kanssa Mäntässä 1931
- Perheessä oli myös poika Holger Erik, joka kuoli nuorena
- Isä Hannes, maajoukkueen painija, työssä Tampellassa
- Äiti Anna työssä Haarlalla ja A.Ahlström Oy:n paperitehtaalla Kauttualla
- Aloitti tanssiopiskelun jo 1940-luvulla Liisi Hallaksen balettikoulussa
- Tanssityttönä TTT:ssa vuoteen 1956
- Opiskeli Torontossa Boris Volkovin johdolla 1956 alkaen
- Avioliitossa Josef "Joe" Jurkowskiin kanssa, tytär Loretta syntyi 1958, eronnut
- Palasi Suomeen 1966 ja aloitti työt Birgitta ja Dmitri Kiviniemi-Cheremeteffin kanssa Tampereen teattereiden liikunta- ja balettikoulussa
- Avioitui näyttelijä Esko Raipian kanssa 1970
- Poika Panu syntyi 1969
- Koreografina Kotkan kaupunginteatterissa 1969 – 1973 ja Porin teatterissa 1973 – 1979
- Kotkassa ja Porissa oma Tanssi- ja balettikoulu
- Tampereella mukana Raipian perheyhteyksissä kuten Komediateatterissa, Suomen
- Teatteriopistossa ja monissa ravintoloissa
- Harrastuksina Eino-klubi, hyväntekeväisyystyö ja liikunta
- Kaksi lastenlasta: Loretta ja Simo Pietilän Annika ja Panu Raipian ja Anu Niemen tytär Idalija

LIITY TAMPEREEN TEATTERIMUSEON JÄSENEKSI!

Mikäli haluat liittyä jäseneksi, poikkea **Kahvisalonkiin** (Satakunnankatu 19), vastapäätä Finlaysonin pääporttia. Liittymismaksu on 5 € ja vuosimaksu 10 €.

Voit samalla ostaa Tapio Parkkisen "Teatterinäyttely" -kuvia edulliseen jäsenhintaan á 20 € kpl (norm. 25 €).

Digimuseon avaamisen (tammikuu 2022) jälkeen jäsenmaksut hoituvat myös sähköisesti netissä.

Tukesi on meille tosi tärkeä, kerro meistä kavereillesikin!

*Tampereen Teatterimuseo ry
onnittelee juhlivia teattereita*

TTT 120 v.
TT 120 v. (2024)
AHAA- TEATTERI 50 v.
MUKAMAS- TEATTERI 40 v.
TAMPEREEN KOMEDIEATEATTERI 30 v.
TEATTERI TELAKKA 25 v.

Kumppaneitamme

Maija-Leena Raipian äiti opetti, että ihmistä ei ole luotu istumaan. Vielä yhdeksänkymppisenä tanssijan jalka nousee keveästi ja spagaattikin onnistuu kuin nuorena tyttönä. Kuva Katariina Fleming.

Porin kauniin teatterin eteen eino-klubilaiset kokoontuivat yhteiskuvaan vuonna 2017. Tukkipöydä -näytelmä toi mieleen muistoja omista menneistä saman näytelmän esityksistä. Kuva Katariina Fleming.

Tampereen oman museohankkeen taustalla pitkän linjan teatteriammattilaisia

Esko Raipia

Keskustelin Seppo Mäen kanssa Komediateatterin portailla 27.10.2007 ja mietimme, miksi ei enää tapaa vanhoja työkavereita - pitäisikö järjestää pieni tapaaminen? Lähetimme kutsut noin 40 henkilölle ja kun paikalle tuli heistä 35, ymmärsimme mitä tarkoittaa yhteisöllisyys.

Yhdessä kahvitellessa kollega Jorma Markkula keksi ryhmälle nimen - Eino-Klubi - nimihän juontaa suoraan Eino Salmelaisesta. Heti alkaa mietintä mitkä ovat ryhmän yhteiset tavoitteet. Päädyimme hienoon ja ylevään lauseeseen. "Avoin yhdistys, jossa ei ole jäsenmaksua eikä osallistumispakkoa tilaisuuksiin. Tarkoitus on antaa jäsenille yhteisö, jossa vuorovaikutus ja ajatusten vaihto sekä yhteinen tekeminen nousevat kunniaan". Toiminta keskittyy jäsenistön aktiivisuuden lisäämiseen ja mielekkään tekemisen tukemiseen erilaisten matkojen ja tutustumisten kautta. Säännöllisesti pyritään saamaan tilaisuuksiin tunnettuja esitelmien pitäjiä kertomaan muun muassa omasta työstään.

Eino-Klubi muodostuu siis tamperelaisista eläkkeelle jääneistä teatterin eri alojen ammattilaisista. Hyvin suosittuja on teatteri- ja taidenäyttelyretket, niitä tehdään kolme- neljä joka toimintakautena. Teemme myös vuorovaikutteista työtä muiden ryhmien kanssa, jäsenemme käyvät puhumassa eri yhteisöissä, kun kutsu käy.

Vuonna 2015 tutustuimme Helsingissä Suomen Teatterimuseoon ja paluumatkalla keskustelimme miksi Tampereella ei ole alueellista ja paikallista teatterimuseota.

Eino-klubilaiset käyvät usein teatterimatkoilla. Tässä nautitaan väliaikakahvit Hämeenlinnan Teatterissa vuonna 2018. Kuva Katariina Fleming.

Olavi Veistjä, Eino Salmelainen, Simo Tavaste ja muutamat muut aktivoituivat ehdottamaan museohanketta kaupunkiimme vuonna 1959. Vuonna 1961 kaupunginhallitus päätti perustaa Teatterimuseon, jonka toiminta kuitenkin hiipui. Toiminta loppui, mutta sitä ei koskaan virallisesti lakkautettu. Nyt sitä herätellään taas henkiin. Tavoitteena on digimuseo, jonka näkyvyys on Ivalosta Hankoon. Se on tätä päivää!

Asiaa on viety Tampereen kaupungin kanssa eteenpäin hyvässä yhteisymmärryksessä. Hanke on käynnistynyt ja laaja kiinnostus on tuonut toimintaan mukaan runsaan joukon aktiivisia ammattikirjoittajia sekä muita avustajia.

Toimikunta - Liisa Roine, Seppo Mäki, Maija-Leena Raipia, Esko Raipia, Anna-Liisa Tapio, Olli-Pekka Ulkuniemi ja Tarja Kankainen - kokoontuu säännöllisin väliajoin neuvottelemaan toiminnan kehittämiseksi. Teknisenä työryhmänä operoivat Jari Nieminen (serveri- ja alustapalvelut), Juha Kurkikangas (grafiikat, markkinointimateriaali ja nettisivuston ulkoasu) sekä Pekka Kivinen (kuvaskannaukset).

"Ilman menneisyyttä ei ole nykypäivää eikä tulevaisuutta".

Legendaarisen Eino Salmelaisen kuva oli heijastettu kankaalle, kun Eino-klubilaiset olivat kuuntelemassa Vapriikissa Teatterikaupunki -näyttelyn suunnitelmia. Laajasti tamperelaisista teatterielämää kuvannut näyttely oli avoinna 7.6.2019- 31.1.2021. Kuva Katariina Fleming.

Miksi

Teatterimuseo Tampereelle?

Esko Raipia

Teatteri on taiteenmuoto, joka kertoo katsojalleen menneestä, tästä päivästä ja tulevasta. Sen sisältö on historiaa, kirjallisuutta, kuvataidetta (lavastukset), pukutaidetta/muotia (puvustukset) ja sen myötä kulttuurin historiaa menneiden sukupolvien ajoilta, kirjallisuutta, säveltaidetta ja tanssin satoja eri muotoja.

Teatteri on sivistyksen ja käytöstapojen kouluttaja historiasta tähän päivään; historian ymmärtäminen antaa ymmärryksen tämän päivän nuorille. Se opettaa vuorovaikutustaitoja ja kommunikaatiota, se opettaa ymmärtämään olevaa aikaa ja valmistaa tulevaan muutokseen.

Teatteri harrastuksena antaa itsevarmuutta, neuvottelu- ja vuorovaikutustaitoja, se opettaa kuuntelemaan ja lukemaan kehonkieltä, se opettaa jokaisen tuntemaan itsensä itsevarmaksi ja oman tunnemaailmansa hallitsijaksi.

Teatteri on viihdettä sanan täydessä merkityksessä. Se myös opettaa ja kouluttaa - siksi lapset käyvät satunäytelmien katsomoissa löytämässä oman mielikuvitusmaailmansa. Teatteri opettaa myös elämäntaitoja ja toisten ihmisten hyväksymistä. Se on taiteen muoto, josta jokainen voi luoda oman mielipiteensä ja jokainen on omalla tavallaan oikeassa.

Kovin vähän on kuitenkin nykyihmisillä tietoa, kuinka, miten ja missä, teatteri on syntynyt. Taiteenajattelu on ollut jo tuhansia vuosia. Pienten kylien "poppamiehet" ja "kylähullut" pitivät erilaisia iltoja kylien tapaamisissa. Sitten syntyivät amfiteatrit, kuten Roomassa. Myöhemmin Shakespeare ja kumppanit nostivat teatterin ja kirjallisuuden uuteen ku-

koistukseen ja sillä tiellä mekin olemme. Haluamme nostaa teatterin kaikkien historiasta kiinnostuneiden huulille. Vai tietääkö joku kuinka tamperelainen teatteri sai alkunsa? Sitä rohkenen kysyä.

Löydämme tuttuja nimiä osaamatta yhdistää niitä mihinkään teatterihistorian aikakauteen. Tämän vuoksi on tärkeää luoda mahdollisuus kaikille tamperelaisille/suomalaisille katsoa kulttuuriamme alkujuurista tähän päivään teatterihistorian kautta. Digitaalisesti toteutettuna historiaa on helppo tarkastella oman tietokoneen avulla.

Vastaan nyt alun kysymykseen! Kukaan meistä ei ole perehtynyt, muutamia harvoja lukuun ottamatta, tamperelaisten uraa uurtavien ja loistavien tekijöiden lähtökohtiin ja silloisiin teatterin tekijöiden maailmaan ja mahdollisuuksiin.

Me haluamme nostaa edeltävät teatterisukupolvet esiin. Ne, joiden selkänahan kautta Tampere on tänä päivänä Suomen Teatteripääkaupunki. Meillä on kokonaisuuksia teatterisukuja, jotka ovat antaneet persoonansa ja osaamisensa kotikaupunkimme hyväksi. Tänä päivänä myös tamperelainen liike-elämä palvelualoilla pitää teatteriesityksiä ja konsertteja tärkeimpänä turistivirran ylläpitäjänä.

Tamperelaisissa teattereissa käy noin 600 000 katsojaa vuodessa. Se kertoo siitä, että Tampere on maanlaajuisesti korkeatasoinen teatterikaupunki.

Tampere on museonsa ansainnut ja se tulee sen saamaan: materiaali avataan yleisölle tammikuussa 2022!

Hannele Suomalainen
BALETTIKOULU

56 vuotta toimintaa!

- Tanssinopetusta taidolla ja sydämellä Tampereella ja Ylöjärvellä
- Taiteen perusopetus tanssin harrastajille sekä ammattiin aikoville
- Tanssilajeja monipuolisesti alkaen lastentanssi 3-4-v., esiintymisiä ja kilpailuja

Kokeilukerta ilmainen!

www.balettikoulu.net
Tied. 040 507 3447 / Hannele Suomalainen

Kumppaneitamme

VISAVUORI

Emil Wikström-kultakauden kuvanveistäjämestarin koti ja ateljee Valkeakoskella

Vastavirtaan-Kari Suomalaisen pilapiirrosnäyttely

Kasvitaulujen kuvittaja Ebba Masalin

Pääsyliput:
10€, 8€, 2€, museokortti

Avoimna:
ke-su klo 10-16

www.visavuori.com

VALKEAKOSKEN KAUPUNGINTEATTERI

AKI SIRKESALON LAULUIHIN PERUSTUVA MUSIIKKINÄYTTELÄ LEMMEN JÄTTILÄINEN

la	13.11.	klo 14.00
la	13.11.	klo 19.00
la	20.11.	klo 14.00
la	20.11.	klo 19.00
su	21.11.	klo 16.00
la	27.11.	klo 14.00
su	28.11.	klo 16.00
la	11.12.	klo 14.00
la	11.12.	klo 19.00
la	18.12.	klo 14.00

Tervetuloa turvallisiin teatteriesityksiin!

to 18.11. klo 19.00
pe 19.11. klo 19.00
ke 24.11. klo 19.00
pe 26.11. klo 19.00
la 27.11. klo 19.00
pe 3.12. klo 19.00
la 4.12. klo 14.00
ke 8.12. klo 19.00
pe 10.12. klo 19.00
su 12.12. klo 16.00
pe 17.12. klo 19.00

Elämänmakuinen minimusikaali

Sata kesää, tuhat yötä

www.valkeakoskenteatteri.fi f i

lippu.fi + APLÖDI

KIINTEISTÖPALVELU *SIIKI*

www.olvi.fi